

Wim Kuijken: 'Samen de puzzel leggen'

Zeven jaar is Wim Kuijken inmiddels Deltacommissaris. Een unieke functie in Nederland, ook uniek in de wereld. In de nieuwe serie Water geeft Kuijken inzicht in het belang van een goed waterbeheer in Nederland. Zijn motto is helder: 'Ga samen aan de slag'.

Tekst: Arie Dwarswaard | Fotografie: René Faas

Iedereen kent het plaatje van een Nederland zonder dijken en duinen. De Amersfoorter is de eerste die droge voeten heeft. Zestig procent van Nederland staat onder water. De investeringen die de overheid heeft gedaan sinds de Watersnoodramp van 1953 zijn fors, maar voor een veilige toekomst niet voldoende. Die conclusie trok in 2008 de tweede Deltacommissie onder leiding van Cees Veerman. Het klimaat verandert, de extremen in het weer, dus bereid je maar voor op watertekorten of juist -overschotten, zo luidde de boodschap van Veerman. Aan het kabinet-Balkenende IV adviseerde hij om voor de komende dertig jaar per jaar 1 miljard euro te investeren en de leiding van dit proces in handen te leggen van een Deltacommissaris. En zo geschiedde. En, heel opmerkelijk, de functie van Deltacommissaris werd wettelijk vastgelegd, waarmee de continuïteit werd gewaarborgd. Welk kabinet ook aantreedt, de Deltacommissaris is er en heeft een programma dat hij of zij afwerkt. In 2010 werd Wim Kuijken benoemd als eerste Deltacommissaris en inmiddels is

hij voor een tweede periode herbenoemd. Elk jaar presenteert hij met Prinsjesdag het Deltaprogramma, dit jaar voor de achtste keer.

Als er twee kenmerken zijn die passen bij de functie van Kuijken, dan is het enthousiasmeren en verbinden. De totale staf van de Deltacommissaris bestaat uit tien personen, meer niet. Door andere partijen met elkaar in contact te brengen en te enthousiasmeren wil Kuijken Nederland in beweging brengen waar het gaat om de beschikbare hoeveelheid zoet water. "Aanvankelijk ging het alleen om veiligheid van de burgers. Oftewel: hoe kun je er voor zorgen dat bij extreem veel water er geen overstromingen komen? De zoetwatervoorziening is een tweede doel geworden. Want naast extreem veel neerslag zien we ook steeds vaker lange periodes van droogte. En hoe zorg je er dan voor dat er toch voldoende goed zoet water beschikbaar blijft? Dan moet je gaan kijken naar de bufferfunctie van het IJsselmeer of transport van rivierwater uit het oosten naar de inlaat bij Gouda. Ook is de vraag

aan de orde hoe je op hoge zandgronden juist in die periodes het water langer kan vasthouden."

KLIMAAT

Aan klimaatsceptici heeft Kuijken geen boodschap. "We volgen de klimaatscenario's die het KNMI als onafhankelijke instelling verstrekt. Deze worden elke vijf jaar bijgesteld en bestaan uit vier scenario's. Daarin maken wij geen keuze, ze zijn allemaal plausibel. Ik kan me niet voorstellen dat mensen de verandering niet willen zien. Die zijn er nu eenmaal en dat is ook feitelijk aantoonbaar. Waar je over kunt discussiëren is de invloed van het menselijk handelen op die verandering." Met de groei van de extremen in neerslag moeten we aan de slag, en Kuijken ziet dat vooral gebeuren van onderaf. Voorbeelden zijn er genoeg, zoals de samenwerking die enkele jaren geleden is ontstaan tussen bierbrouwer Bavaria en vijftig boeren uit de omgeving van de brouwerij. Beide partijen zijn gebaat bij een goede kwaliteit drinkwater en voldoende zoet water en hebben daar afspraken over gemaakt. "Samen de puzzel leggen, daar gaat het om en dit is daar een mooi voorbeeld van", aldus Kuijken.

Omdat de praktijk zo belangrijk is, legt hij ook veel bezoeken af in Nederland. Dat levert hem altijd voldoende informatie op. "Een tuinder in Drenthe kan mij prima vertellen welke zorgen hij heeft over de hoeveelheid water. Zo iemand vraagt mij welke investering hij moet doen die de toekomst veilig stelt voor een volgende

'Als een ondernemer een plan heeft, moet hij in actie komen'

Dit is het eerste artikel in een serie over water. Daarin komen personen en partijen aan het woord die met dit onderwerp te maken hebben, zoals bloembollentelers, waterschappen, waterwinbedrijven en in dit eerste artikel de Deltacommissaris.

generatie. Kan hij rekenen op voldoende water? Dat zijn de vragen waar het om draait.”

Omdat de informatie uit de praktijk zo belangrijk is, vindt er elk jaar een Nationaal Deltacongres plaats, dat dit jaar ruim 1.600 mensen trok in Leeuwarden.

Kuijken is tevreden met de inzet van de land- en tuinbouw. “De agrarische sector heeft zelf een Deltaplan ingediend, het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, en daar gaat een deel van die 1 miljard euro die er jaarlijks is naar toe. Dat geld is bestemd voor projecten die in de land- en tuinbouw worden uitgevoerd. De eerste bedragen zijn inmiddels voor projecten gereserveerd.”

In feite is dit voor hem het voorbeeld van hoe hij de aanpak van de waterkwantiteit in Nederland ziet. “Als een ondernemer een plan heeft, dan moet hij in actie komen. Dat kan bijvoorbeeld doordat hij contact zoekt met het waterschap en aangeeft wat hij wil. Iedereen kan meedoen, ja, iedereen moet meedoen.”

Projecten als ondergrondse en bovengrondse wateropslag, zoals die op Texel en in de kop van Noord-Holland zijn uitgevoerd, noemt Kuijken goede voorbeelden van wat er allemaal kan als partijen de samenwerking met elkaar aangaan. Dat geldt ook voor het project druppelirrigatie in de lelieteelt.

TEGELS ERUIT

Sprake van voortschrijdend inzicht is er ook in zijn functie. “Er is de afgelopen zeven jaar veel veranderd. Neem het onderwerp van de ruimtelijke adaptatie, oftewel hoe kunnen we aan de ene kant extreme neerslag snel afvoeren in verstedelijkt gebied en wat is er aan de andere kant te doen aan de opwarming in verstedelijkt gebied? Dat was zeven jaar geleden nog geen onderwerp voor ons. In het programma voor 2018 is daar aandacht voor. Tegels uit de tuin en meer groen in de stad, dat kan helpen en moet ook echt gebeuren. De extremen nemen echt toe.” Kuijken ziet dat in heel Nederland wat hij noemt ‘het besef van urgentie’ toeneemt.

“Ik zie dat er al een rioolwaterzuiveringsinstallatie is die drinkbaar water produceert en ik zie een hoogheemraadschap als Delfland dat wil kijken of er zoetwateropslag in de duinen mogelijk is. Kennisontwikkeling is zo belangrijk. Ik ben niet veel meer dan degene die dit wil stimuleren.”

Hoewel verzilting strikt genomen niet gaat over waterkwantiteit, heeft de Deltacommissaris wel degelijk oog voor dit probleem. “Het speelt ook in mijn werk een rol, bijvoorbeeld als het gaat om de zorg om voldoende zoet water beschikbaar te hebben. Als het lang droog is, dringt zout water dieper het land in. Om dat tegen te gaan moeten we meer zoetwaterbekkens gaan aanleggen. Er zijn al plannen voor de regio Boskoop en Zeeland. En als je als teler met verzilting te maken krijgt, stel jezelf dan de vraag of je met dat fenomeen wil blijven telen en zo ja hoe je dat dan kan doen. Maak een plan voor de komende tien jaar. Dat geldt eigenlijk voor elke teler in Nederland. De tijd van achteroverleunen is echt voorbij.” ♦